21vra00187

Voorstel Gemeenteraad

Datum B&W vergadering:	21-12-2021
Datum Raadsvergadering:	17-02-2022
Afdeling:	RUIMTE
Raadscie:	CIEG
Portefeuillehouder:	Rob Schwillens
Steller:	P.P.G. Janssen/ B. Hoekstra

Onderwerp
Beleidsplan water en klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek 2022-2027

Korte inhoud
In 2014 zijn binnen de Westelijke Mijnstreek (Beek, voormalige gemeente Schinnen, Sittard-Geleen en Stein, waterschap Limburg, waterschapsbedrijf Limburg) vier nieuwe plannen opgesteld voor het stedelijk waterbeheer, te weten het beleidsplan afvalwater Westelijke Mijnstreek 2015 – 2020, beheerplan, kostendekkingsplan en projectenplan. Deze plannen zijn inmiddels verlopen. Binnen het samenwerkingsverband Westelijke Mijnstreek is daarom een nieuw beleids- en uitvoeringskader water en klimaatadaptatie opgesteld. Dat kader bestaat uit onder andere een regionaal beleidsplan water en klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek voor de periode 2022-2027. In dit beleidsplan worden de gezamenlijke visie, missie, ambities en strategieën vastgelegd voor het waterbeheer de komende jaren. Het beleidsplan maakt onderdeel uit van vier plandocumenten voor water in de regio. Daarnaast is een regionaal beheerplan opgesteld en voor elke gemeente afzonderlijk een projectplan en kostendekkingsplan. In het projectenplan is beschreven welke Beekse projecten de komende zes jaar worden uitgevoerd. In het kostendekkingsplan is berekend wat de zorg voor de Beekse waterketen kost en vertalen we dit naar de benodigde ontwikkeling van de hoogte van de Beekse rioolheffing.

De voorliggende water en klimaatadaptatieplannen zijn een actualisatie van het beleidsplan afvalwater Westelijke Mijnstreek 2015 – 2020 en zijn relatief beleidsarm, waarbij de huidige beleidslijn zoveel mogelijk wordt doorgezet, aangevuld met een aantal uitdagingen. Deze uitdagingen betreffen vooral het klimaatadaptatievraagstuk. De plannen zijn het resultaat van een gezamenlijk planvormingsproces binnen de Westelijke Mijnstreek en vormen de basis voor een structurele samenwerking binnen onze regio. De plannen zetten de samenwerking binnen de waterketen en het beheer van de waterketen op een structurele en doelbewuste manier voort. Tevens werken we toe naar een zo veel mogelijk klimaatadaptieve inrichting.

Thans ligt het beleidsplan water en klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek 2022-2027 en het kostendekkingsplan water en klimaatadaptatie Beek 2022-2025 ter vaststelling voor. Het vaststellen van het beheerplan water en klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek en het projectenplan water en klimaatadaptatie Beek 2022-2027 is een bevoegdheid van het college en zal plaatsvinden na een positief raadsbesluit inzake vaststelling van het beleids- en kostendekkingsplan.

Aanleiding
De vigerende afvalwaterplannen zijn inmiddels verlopen. Binnen het samenwerkingsverband Westelijke Mijnstreek is daarom een nieuw beleids- en uitvoeringskader water en klimaatadaptatie opgesteld over de omgang met de gemeentelijke onderdelen van de waterketen.

Overwegingen

De Wet Milieubeheer en Waterwet

Met het vaststellen van het beleidsplan water en klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek (bijlage 1) wordt voldaan aan de planverplichting uit de Wet Milieubeheer. Het beleidsplan moet onder andere de in de wet omschreven zorgplichten aangaande afvalwater, hemelwater en grondwater behandelen. Daarbij worden onder de zorgplicht hemelwater de kaders gesteld voor de inspanningsverplichting voor hemelwater en daarmee tevens voor wateroverlast. Daarnaast is invulling gegeven aan de doelen ten aanzien van de klimaatopgave, bescherming van de volksgezondheid en de waterkwaliteit.

Het Bestuursakkoord Water

Rijk, provincie, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven hebben besloten samen te werken met als doel een doelmatiger waterbeheer. Dit besluit is vastgelegd in het nationaal Bestuursakkoord Water. Dit akkoord en in het bijzonder het onderwerp “Doelmatig beheer van de waterketen” is het fundament voor de samenwerking van ca. 65 Nederlandse regio’s en ook van de vijf Limburgse regio’s waar de Westelijke Mijnstreek er één van is. Het beleidsplan en beheerplan stellen we als Westelijke Mijnstreek op, dus geldt zowel voor Beek, Sittard-Geleen als voor Stein. Hiermee zetten we de samenwerking voort.

Belangrijkste beleidspunten voor doelmatig beheer van de (afval)waterketen worden voortgezet, aangevuld met de opgave van klimaatadaptatie

De gemeente heeft in het vigerende beleidsplan afvalwater Westelijke Mijnstreek 2015 – 2020 haar interpretatie gegeven van de drie zorgplichten en haar ambities uitgesproken over de onderwerpen afvalwater, hemelwater en grondwater. Om deze lijn voort te zetten hebben we de gestelde ambities overgenomen in het nieuwe voorliggende beleidsplan. Deze ambities zijn namelijk nog steeds relevant voor de beheeropgave van de gemeente Beek. De bewustwording en het gevoel van urgentie over de opgave van klimaatverandering is de laatste jaren sterk toegenomen. De gestelde ambities in dit beleidsplan hebben dan ook oog voor de opgave van klimaatadaptatie.

Weergave kostenontwikkeling water en klimaatadaptatie Beek

In het kostendekkingsplan 2022-2025, dat als bijlage 4 is toegevoegd, is de benodigde ontwikkeling van de rioolheffing voor Beek weergegeven. Het kostendekkingsplan bouwt voort op het beleidsplan, beheerplan en projectenplan. In deze plannen staat beschreven wat we willen bereiken, hoe we dat doen, wat we uitvoeren, in welk jaar we dat doen en welke kosten hiermee gemoeid zijn. In het kostendekkingsplan beschrijven we wat er nodig is om de kosten van de taken en projecten die we uitvoeren in de waterketen te dekken, waarbij ook een lange termijn (75 jaar) doorkijk op de ontwikkeling van de heffing is opgenomen. Door het kostendekkingsplan en projectplan lokaal per gemeente in te vullen blijft het lokaal bestuur bepalend voor ‘Wat betaalt mijn burger?’ en ‘Wat gaan we waar doen?’.

Thema-bijeenkomst commissie- en raadsleden 1 februari 2020

1 februari 2020 heeft er een digitale thema-bijeenkomst plaatsgevonden voor commissie- en raadsleden over het nieuw op te stellen beleidsplan water en klimaatadaptatie. Het doel van deze bijeenkomst was om de thema’s te benoemen die belangrijk zijn voor de waterketen en om beleidsrichting te bepalen binnen deze thema’s. De focus lag hierbij op klimaatadaptatie en dan met name de thema’s wateroverlast, hittestress en droogte. De presentatie van deze thema-bijeenkomst is als bijlage 5 toegevoegd.

Relatie regionaal basisrioleringsplan (BRP) en stresstest klimaatbestendigheid Westelijke Mijnstreek

Binnen de samenwerking op het gebied van water in de Westelijke Mijnstreek is besloten (18vra00136) om in gezamenlijkheid op regionaal niveau invulling te geven aan het project ‘regionaal basisrioleringsplan (BRP) en stresstest klimaatbestendigheid Westelijke Mijnstreek’. Doelstelling van dit project is om inzicht te krijgen in het hydraulisch functioneren van de riolering en de oppervlakkige afstroming. Op basis van deze gegevens zijn de huidige situatie en de effecten en risico’s van klimaatverandering voor alle relevante beleidsterreinen (o.a. water, groen, infrastructuur, ruimtelijke ordening, welzijn, gezondheid, economische zaken) in beeld gebracht. Knelpunten, bedreigingen en oplossingsrichtingen zijn inzichtelijk gemaakt en uitgewerkt. Het BRP is in de afrondende fase en de maatregelen die volgen uit het BRP hebben een plek gekregen in het nieuwe voorliggende kostendekkings- en projectenplan, waardoor de uitvoering van de noodzakelijke maatregelen gewaarborgd is. Als het eindrapport van het BRP gereed is zal de commissie GGZ hierover nader worden geïnformeerd.

Juridische aspecten
In de Wet milieubeheer(Wm) staat de wettelijke planverplichting voor het GRP vermeld. Na de vaststelling door uw raad zal conform de voorschriften in de Wet Milieubeheer de vaststelling van het concept beleidsplan bekend gemaakt worden in één of meerdere dag- of nieuwsbladen, die in de gemeente verspreid worden. Daarbij wordt aangeven op welke wijze kennis kan worden genomen van de inhoud van het plan.

Met de invoering van de Omgevingswet vervalt de planverplichting van het GRP. Het is echter noodzakelijk om een rioleringsplan te behouden, want het is nodig om de watertaken planmatig uit te voeren, de riolen goed te beheren en om de hoogte van de rioolheffing te onderbouwen. De vorm waarin dit gebeurt zal veranderen (dynamisch), zodat het aansluit bij de plannen die er zijn voor wegen, groen, ruimtelijke ordening en andere vakgebieden en thema's. Met het recente BRP, klimaatstress-test en de water- en klimaatadaptatieplannen hebben we actuele gegevens en plannen, waar we mee vooruit kunnen. Ze zijn zo opgebouwd dat ze als bouwstenen kunnen dienen voor de Omgevingsvisie, het Omgevingsprogramma en Omgevingsplan.

Beheerplan en projectplanwater en Klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek 2022-2027 ter kennisname
Het vaststellen van het beheerplan water en klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek en het projectenplan water en klimaatadaptatie Beek 2022-2027 is een bevoegdheid van het college en zal plaatsvinden na een positief raadsbesluit inzake vaststelling van het beleids- en kostendekkingsplan. Het beheerplan en projectplan zijn ter kennisname als bijlage bijgevoegd.

Financiële overwegingen
In het beheerplan en projectenplan is beschreven welke onderzoeken, maatregelen en overige werkzaamheden de komende jaren worden uitgevoerd. Er is geld nodig om dit te kunnen doen. Bij het berekenen van de benodigde financiële middelen is gekeken naar de lange termijn (75 jaar), zodat de vervangingskosten van alle onderdelen van de riolering minstens één keer zijn meegenomen in de berekening en er een compleet beeld is van alle kosten.

Ontwikkeling rioolheffing
Om het kostendekkend tarief voor de rioolheffing te bepalen is de contante-waardemethode gebruikt. Met deze methode worden de toekomstige uitgaven en inkomsten 'contant' gemaakt, door ze om te rekenen naar prijspeil 2021. Hierdoor zijn ze in de tijd onderling vergelijkbaar. Vervolgens wordt berekend hoeveel heffingseenheden er zijn en wordt bepaald hoe hoog het kostendekkend tarief rioolheffing moet zijn. Uit de berekening blijkt dat de rioolheffing tot 2038 gelijk kan blijven aan de huidige gemiddelde rioolheffing van €227 per heffingseenheid (excl. indexering). Daarna stijgt de rioolheffing geleidelijk naar €285 per 2047 om te voorkomen dat de voorziening negatief wordt. Na 2064 zal de rioolheffing weer dalen tot een gemiddelde rioolheffing van € 250 per 2075.

Onderzoeksprogramma riolen
In het voorliggende projectenplan en kostendekkingsplan zijn de geplande onderzoeken aangegeven en de Beekse bijdrage daaraan. We zetten vooral in op hitte- en droogtebestrijding en herinrichting van de openbare ruimte, ook houden we de data op orde en zetten we in op goed beheer van alle voorzieningen. In het beheerplan staat een uitleg over alle onderzoeken.

Inhuur projectleider riolen
In het voorliggende kostendekkingsplan riolen is anticiperend op de hausse aan waterprojecten voor de periode 2022-2025 een jaarlijks budget van € 100.000 geraamd voor de inhuur van een projectleider riolen.

Relinen riolen
In de 2e Bestuursrapportage 2021 is structureel € 200.000 bijgeraamd ten laste van de voorziening riolen voor een duurzame kostenbesparende oplossing van rioolbeheer: 'relining' ook wel kousmethode genoemd. Bij relining wordt een kunststof kous via de putten aangebracht in het bestaande riool. Omdat het riool vanaf dat moment weer een volledige technische levensduur heeft, kwalificeert relining niet als groot-onderhoud (exploitatie) maar ontstaat er feitelijk een nieuw vast actief met een afschrijvingstermijn van 40 jaar (investering). Daarom is in het voorliggende kostendekkingsplan riolen 2022-2025 de in de 2e Bestuursrapportage 2021 verwerkte exploitatiebijraming van € 200.000 voor relining teruggedraaid en is op basis een reliningspercentage van 25% jaarlijks € 107.000 vervat in de investeringssfeer en afgeschreven over 40 jaar.

Afkoppelmaatregelen hemelwater
Bij ingrepen in de openbare ruimte zal steeds gekeken worden of er gecombineerd afkoppelmaatregelen genomen kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan werkzaamheden aan groenvoorzieningen, herstratingsprogramma's of de (kleinere) rioolwerken. Voorgesteld wordt om het jaarlijks budget van € 100.000 voor afkoppelmaatregelen hemelwater door uw raad te laten voteren, zodat er geen separate raadsbesluitvorming nodig is voor het uitvoeren van deze maatregelen.

Aanpakken van wateroverlast knelpunten
Mede naar aanleiding van praktijkervaringen bij hevige buien komen locaties in beeld waar sprake is van structurele wateroverlast. In sommige gevallen kunnen met relatief eenvoudige (lokale) maatregelen verbeteringen worden aangebracht om zo de kans op wateroverlast te verkleinen. Voorgesteld wordt om het jaarlijks budget van € 40.000 voor het aanpakken van wateroverlast knelpunten door uw raad te laten voteren, zodat er geen separate raadsbesluitvorming nodig is voor het uitvoeren van deze maatregelen.

Vervanging van gemalen
De gemalen worden planmatig beheerd en onderhouden. Naast de noodzakelijke reparaties blijkt uit de periodieke inspecties welke gemalen in aanmerking komen voor bouwkundige, elektrotechnische en/ of mechanische vervanging. Voorgesteld wordt om het jaarlijks budget van € 40.000 voor het vervangen van gemalen door uw raad te laten voteren, zodat er geen separate raadsbesluitvorming nodig is voor het uitvoeren van deze maatregelen.

BTW exploitatie
De compensabele btw over alle exploitatie-uitgaven is volledig meegenomen in de kostendekkingsberekening. Hieruit blijkt dat de BTW over exploitatiebudgetten structureel met € 20.000 moet worden bijgeraamd per 2023. Dit betekent een structureel voordeel voor de algemene middelen van € 20.000 per 2023, te verwerken in de 1e Bestuursrapportage 2022.

BTW stelpost rioolinvesteringen
De compensabele btw over alle investeringsuitgaven is volledig meegenomen in de kostendekkingsberekening. Uit het in het projectenplan opgenomen meerjarig investeringsprogramma (MIP) blijkt dat gemiddelde jaarlijkse btw-inkomsten 2022-2025 € 643.000 bedragen. In het meerjarenperspectief van de lopende begroting 2022 is structureel € 875.000 geraamd (voor inzet van de btw-egalisatiereserve ad € 390.000 in 2022 zoals verwerkt in de 2e Bestuursrapportage 2021). Dit betekent een structurele aframing van de stelpost BTW rioolinvesteringen van € 232.000 per 2022. Dit betekent een structureel nadeel voor de algemene middelen van € 232.000 per 2022, te verwerken in de 1e Bestuursrapportage 2022.

BTW-egalisatiereserve
De in de 2e Bestuursrapportage 2021 geraamde incidentele onttrekking aan de BTW-egalisatiereserve van € 480.000 in 2022 wordt teruggedraaid in de 1e Bestuursrapportage 2022, zodat de BTW-egalisatiereserve weer op peil gebracht wordt tot een omvang van € 870.000, als buffer voor een onverhoopt tegenvallende realisatie.

Tariefrente
Per de begroting 2017 hanteert de gemeente op basis van de geldende BBV-voorschriften een tariefrente van 1,3% in de kostprijscalculatie voor de tariefberekening van de rioolheffing. Het maakt voor de kostprijs immers niet uit hoe de gemeente de exploitatiekosten en investeringen financiert (met eigen of vreemd vermogen). De tariefrente riool wordt berekend over de boekwaarde van de geactiveerde rioolinvesteringen per 1 januari van enig jaar.

Voorgesteld wordt om de vigerende tariefrente van 1,3% te handhaven omdat dit, gezien de actuele stijgende tendens van de markrente, een reële verwachting is van de gemiddelde markrente voor de periode 2022-2025. Bij de 4-jaarlijkse actualisatie van het kostendekkingsplan zal de tariefrente aangepast worden aan de dan geldende marktrenteverwachting.

Hittestressmaatregelen mogen niet worden toegekend aan de rioolheffing
Een belangrijk thema uit de klimaatadaptatie is hittestress. Hittestressmaatregelen mogen niet worden toegerekend aan de rioolheffing. In het projectenplan en kostendekkingsplan zijn daarom geen maatregelen opgenomen die enkel gericht zijn op het voorkomen van hittestress.

Communicatie
In de Wet milieubeheer(Wm) staat de wettelijke planverplichting voor het GRP vermeld. Daarin staat aangaande informatie/inspraak: ' Burgemeester en wethouders maken de vaststelling bekend in één of meer dag- of nieuwsbladen, die in de gemeente verspreid worden. Hierbij geven zij aan op welke wijze kennis kan worden genomen van de inhoud van het plan'. Deze bekendmaking zal gedaan worden na vaststelling van het beleidsplan door de raad.

Beslispunten
1. Instemmen met de vaststelling van het beleidsplan water en klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek 2022-2027.
2. Instemmen met de vaststelling van het kostendekkingsplan water en klimaatadaptatie Beek 2022-2025, met bijbehorende expliciete besluitvorming:
    a. voteren Beekse bijdrage aan onderzoeksprogramma WM (conform projectenplan) ad. € 131.000;
    b. inhuur van een projectleider riolering zorgplichtbreed voor de periode 2022-2025 (4 jaar) ad. € 100.000 jaarlijks, te verwerken in de 1e Bestuursrapportage 2022;
    c. voteren € 107.000 structureel voor relinen van riolen (kousmethode);
    d. voteren € 100.000 structureel voor afkoppelmaatregelen hemelwater;
    e. voteren € 40.000 structureel voor het aanpakken van wateroverlast knelpunten;
    f. voteren € 40.000 structureel voor de vervanging van gemalen;
    g. structureel bijramen BTW exploitatie met € 20.000 per 2023, te verwerken in de 1e Bestuursrapportage 2022;
    h. structureel aframen BTW stelpost rioolinvesteringen met € 232.000 per 2022, te verwerken in de 1e Bestuursrapportage 2022;
    i. de in de 2e Bestuursrapportage 2021 geraamde incidentele onttrekking aan de BTW-egalisatiereserve van € 480.000 in 2022 terugdraaien, te verwerken in de 1e Bestuursrapportage 2022;
    j. Handhaven van de tariefrente van 1,3%.
3. Kennis nemen van het beheerplan water en klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek 2022-2027 en het projectenplan water en klimaatadaptatie Beek 2022-2027.

Beek,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN BEEK,

Joop Crucq	Christine van Basten-Boddin
Gemeentesecretaris	Burgemeester

Besluit Gemeenteraad

De raad van de gemeente Beek;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 21-12-2021;

Besluit:

1. Instemmen met de vaststelling van het beleidsplan water en klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek 2022-2027.
2. Instemmen met de vaststelling van het kostendekkingsplan water en klimaatadaptatie Beek 2022-2025, met bijbehorende expliciete besluitvorming:
   a. voteren Beekse bijdrage aan onderzoeksprogramma WM (conform projectenplan) ad. € 131.000;
   b. inhuur van een projectleider riolering zorgplichtbreed voor de periode 2022-2025 (4 jaar) ad. € 100.000 jaarlijks, te verwerken in de 1e Bestuursrapportage 2022;
   c. voteren € 107.000 structureel voor relinen van riolen (kousmethode);
   d. voteren € 100.000 structureel voor afkoppelmaatregelen hemelwater;
   e. voteren € 40.000 structureel voor het aanpakken van wateroverlast knelpunten;
   f. voteren € 40.000 structureel voor de vervanging van gemalen;
   g. structureel bijramen BTW exploitatie met € 20.000 per 2023, te verwerken in de 1e Bestuursrapportage 2022;
   h. structureel aframen BTW stelpost rioolinvesteringen met € 232.000 per 2022, te verwerken in de 1e Bestuursrapportage 2022;
   i. de in de 2e Bestuursrapportage 2021 geraamde incidentele onttrekking aan de BTW-egalisatiereserve van € 480.000 in 2022 terugdraaien, te verwerken in de 1e Bestuursrapportage 2022;
   j. Handhaven van de tariefrente van 1,3%.
3. Kennis nemen van het beheerplan water en klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek 2022-2027 en het projectenplan water en klimaatadaptatie Beek 2022-2027.

Beek, 17-02-2022
GEMEENTERAAD,

Guliël Erven	Christine van Basten-Boddin
Raadsgriffier	Voorzitter